

Briuselis, 2020 01 16
COM(2020) 6 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**2018 m. finansuotų Europos Sąjungos humanitarinės pagalbos operacijų metinė
ataskaita**

ĮVADAS	2
2018 m. remtos HUMANITARINĖS PAGALBOS OPERACIJOS	2
Pagrindinių 2018 m. remtų humanitarinės pagalbos operacijų apžvalga.....	3
Horizontalieji prioritetai.....	9
2018 m. atliktų vertinimų santrauka	11
2018 m. biudžetas	12
PAPILDOMA INFORMACIJA IR ŠALTINIAI	13
Partnerių, pasirašiusių 2014 m. Partnerystės pagrindų susitarimą, sąrašas	14

IVADAS

Šioje ataskaitoje pristatoma svarbiausia Sąjungos humanitarinės pagalbos veikla ir politikos rezultatai 2018 m., įgyvendinti per Europos Komisiją. Ši ataskaita parengta pagal 1996 m. birželio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1257/96 19 straipsnį.

2018 m. remtos HUMANITARINĖS PAGALBOS OPERACIJOS

Per pastaruosius dešimtmečius humanitarinės krizės tapo sudėtingesnės ir sunkesnės. Humanitarinius poreikius, kaip ir anksčiau, daugiausia lėmė konfliktai, o dėl gaivalinių nelaimių daugybei žmonių ir toliau buvo reikalinga pagalba ekstremaliosios situacijos atveju. 2018 m. pagalbos reikėjo daugiau kaip 134 mln. asmenų.

ES ir toliau buvo viena iš didžiausių humanitarinės pagalbos teikėjų. Sutelkusi tiek humanitarinės, tiek civilinės saugos pagalbos išteklius, ji teikė pagalbą ir paramą pažeidžiamiausiems asmenims. Vis dėlto dėl su prieiga ir saugumu susijusių apribojimų tebebuvo sudėtinga greitai reaguoti į kylančias krizes.

ES reaguojant į krizes, Europos Komisija atliko pagrindinį vaidmenį – ji daugiau kaip 90-yje šalių vykdytoms humanitarinės pagalbos operacijoms finansuoti skyrė daugiau kaip 1,8 mlrd. EUR (JT humanitarinės pagalbos poreikiams patenkinti buvo prašiusios skirti 25,4 mlrd. JAV dolerių), itin daug dėmesio skirdama pastangoms paremti nuo konflikto nukentėjusius Sirijos gyventojus ir kaimyninėse šalyse esančius pabėgėlius.

Pagrindiniai Komisijos tikslai buvo skatinti teikti principinę humanitarinę pagalbą ir laikytis tarptautinės humanitarinės teisės (THT) nuostatų. Tarptautiniu lygmeniu ES ir toliau atliko pagrindinį vaidmenį pirmininkaudama dviem paramos teikėjų grupėms: Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto Paramos teikėjų rėmimo grupei ir Humanitarinės pagalbos gerosios patirties iniciatyvos grupei (pastarajai ES pirmininkavo kartu su Šveicarija). Be to, iki 2019 m. sausio mėn. Komisija vadovavo įgyvendinant visuotinę iniciatyvą „Raginimas imtis veiksmų siekiant apsaugoti nuo smurto dėl lyties ekstremaliųjų situacijų atveju“. Apsauga nuo smurto dėl lyties ir švietimas ekstremaliosiose situacijose (ŠES) ir toliau buvo pagrindiniai ES humanitarinių operacijų prioritetai.

Komisija toliau stengėsi didinti atsparumą reaguojant į krizes ir stabdyti nestabilumo plitimą visame pasaulyje. Šioje srityje Komisija padarė pažangą užtikrindama humanitarinės pagalbos ir vystymosi tarpusavio sąsają. 2018 m. rugsėjo mėn. vykusiame neoficialiame Užsienio reikalų tarybos posėdyje vystymosi klausimais buvo patvirtintas šios sąsajos taikos elementas ir padaryta išvada, kad trejopa sąsaja (humanitarinė pagalba, vystymasis ir taika) turėtų padėti spręsti užsitęsusią krizių problemą, šiuo tikslu vykdant principines humanitarines operacijas.

Komisija, laikydamasi paramos teikėjų ir įgyvendinimo agentūrų pasaulio aukščiausiojo lygio susitikimo humanitariniais klausimais metu sudaryto susitarimo „Grand Bargain“ įpareigojimų, toliau stengėsi didinti išlaidų veiksmingumą. Šioje srityje Komisija paskelbė Didelio masto grynųjų pinigų pervedimo gaires, kuriomis užtikrinama, kad paramos gavėjus

pasiektų daugiau lėšų ir kad mažiau lėšų būtų skiriama administracinėms išlaidoms. Atsižvelgdama į tai, ES toliau plėtojo savo didžiausią paramos grynaisiais pinigais programą – pabėgėliams Turkijoje skirtą Neatidėliotinos minimalios socialinės apsaugos sistemą.

Pagrindinių 2018 m. remtu humanitarinės pagalbos operacijų apžvalga

Europos Komisija padėjo reaguoti į daug įvairių visame pasaulyje kilusių krizių ir nelaimių. Kai kurios iš jų apibūdinamos toliau.

Reagavimas į nelaimes

Siekdama greitai reaguoti į naujas ekstremaliąsias situacijas ir sparčiai didėjančias esamas krizes, kurių nebuvo galima numatyti priimant metinį finansavimo sprendimą, Komisija naudojo specialiu Neatidėliotinos pagalbos priemonių rinkiniu. Ši Neatidėliotinos pagalbos priemonių rinkinį sudaro keturios priemonės: Reagavimo į staigias didelio masto nelaimes priemonė (angl. ALERT), Epidemijoms skirta priemonė, Nedidelio masto atsako priemonė ir parama Tarptautinės Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacijos (angl. IFRC) Neatidėliotinos pagalbos nelaimės atveju fondui (angl. DREF).

Taikant priemonę ALERT teikiamas greitas skubus finansavimas, kad būtų galima greitai reaguoti į staigiai prasidedančias didelio masto gaivalines nelaimes, nuo kurių nukenčia daugiau kaip 100 000 asmenų. 2018 m., siekiant padėti suvaldyti didelius potvynius Kenijoje, Etiopijoje ir Nigerijoje, žemės drebėjimus ir cunamį Indonezijoje, taip pat tropinio ciklono padarinius Filipinuose, buvo skirta 8,65 mln. EUR.

Pagal Epidemijoms skirtą priemonę buvo skubiai skirta lėšų penkiems protrūkiams – Laso karštligės (Nigerijoje), Ebolos virusinės ligos (Kongo Demokratinėje Respublikoje) ir choleros (Džibutyje, Nigeryje ir Zimbabvėje) – suvaldyti. Iš viso buvo išmokėta 2,775 mln. EUR.

Pagal Nedidelio masto atsako priemonę, siekiant suvaldyti septynias nelaimes (tropinę audrą Tongoje, pabėgėlių srautus Nigerijoje, pilietinius neramumus Nikaragvoje, ugnikalnio išsiveržimą Gvatemaloje, užtvankos griūtį Laose, potvynius Venesueloje ir žemės drebėjimą Haityje), iš viso buvo paskirstyta 2,225 mln. EUR.

Europos Komisija taip pat buvo viena iš pagrindinių Neatidėliotinos pagalbos nelaimės atveju fondo rėmėjų – ji prisidėjo prie 39 operacijų, iš viso skyrusi 3,9 mln. EUR, t. y. apie 25 proc. šio fondo 2018 m. biudžeto.

Sirijos krizė

2018-ieji buvo jau aštuntieji Sirijos krizės metai. Per tą laiką dėl puldinėjimų ir teritorinės kontrolės pokyčių daugiau kaip 13 mln. asmenų buvo priverstinai perkelti, žuvo arba buvo sužeisti ir patyrė milžiniškų kančių. Komisija teikė gyvybiškai svarbią pagalbą, daugiausia aprūpindama maistu, vaistais, vandeniu ir pastoge. Šia Komisijos pagalba pasinaudojo Sirijos gyventojai, taip pat Libane, Jordanijoje ir Egipte esantys Sirijos pabėgėliai. Komisijos humanitarinei pagalbai skirtos lėšos siekė 260 mln. EUR.

Be to, ES dalyvavo įgyvendinant keletą tarptautinių diplomatinių iniciatyvų, pavyzdžiui,

Briuselyje surengtoje konferencijoje „Parama Sirijos ir viso regiono ateičiai“, Ženevoje vykusiame Tarptautinės paramos Sirijai grupės Humanitarinės pagalbos darbo grupės susitikime ir Osle bei Berlyne surengtuose vyresniųjų pareigūnų susitikimuose, taip pat palaikė kitas pastangas skatinti laikytis humanitarinių principų ir THT. Briuselyje vykusios konferencijos metu buvo atkreiptas dėmesys į sudėtingą nukentėjusių civilių gyventojų padėtį Sirijoje, taip pat į įsipareigojimus 2018 m. iš viso skirti 3,5 mlrd. EUR, o 2019–2020 m. – 2,7 mlrd. EUR.

Turkija

2018 m. birželio mėn. ES susitarė ES pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonei skirti papildomus 3 mlrd. EUR. Ši suma numatyta Sirijos pabėgėliams remti. Pagal šią antrąją dalį 2018 m. buvo įsipareigota skirti 550 mln. EUR, iš kurių 50 mln. EUR – humanitarinei pagalbai, daugiausia apsaugos ir sveikatos priežiūros srityse. Taigi iš viso pagal šią priemonę humanitarinei pagalbai įsipareigota skirti daugiau kaip 1,45 mlrd. EUR.

Pagal šią priemonę įgyvendinant pavyzdinę humanitarinės pagalbos programą „Neatidėliotinos minimalios socialinės apsaugos sistema“ buvo toliau tenkinami 1,7 mln. paramos gavėjų pagrindiniai poreikiai ir apsaugos poreikiai. Tai buvo didžiausias humanitarinės pagalbos projektas per visą ES istoriją. Remdamasi Neatidėliotinos minimalios socialinės apsaugos sistema, ES nuo 2017 m. pradžios finansavo Sąlyginio pinigų pervedimo švietimui (angl. CCTE) projektą ir iki 2018 m. gruodžio mėn. padėjo užtikrinti, kad 517 000 vaikų nuolat lankytų mokyklą.

Vakarų Balkanai

2018 m. ES vykdant humanitarinę veiklą daugiausia dėmesio buvo skiriama paramai pabėgėliams ir migrantams Bosnijoje ir Hercegovinoje. Vietos bendruomenės ir tarptautinės organizacijos teikė pagrindinę pagalbą, pavyzdžiui, aprūpino maistu ir pastoge, ir pagrindines sveikatos priežiūros paslaugas. Vis dėlto jų pajėgumų nepakako, ir 2018 m. gegužės mėn. Bosnijos ir Hercegovinos Ministrų Taryba oficialiai paprašė ES pagalbos.

Kad būtų galima suteikti pagalbą ekstremaliosios situacijos atveju ir patenkinti pabėgėlių ir migrantų poreikius, 2018 m. Europos Komisija humanitarinės pagalbos reikmėms skyrė 2 mln. EUR. Trumpalaikė pagalba buvo papildyta 7,2 mln. EUR vertės vidutinės trukmės reagavimo priemonėmis.

Ukraina

2018 m., po daugiau kaip ketverių besitęsiančio konflikto metų, Rytų Ukrainoje vis dar buvo reikalinga humanitarinė pagalba. Nuo šio konflikto nukentėjo daugiau kaip 4,4 mln. asmenų, iš kurių bent 3,4 mln. reikėjo humanitarinės pagalbos. Humanitarinė padėtis pablogėjo dėl ribotų galimybių teikti humanitarinę pagalbą ir nepalankių politinės ir saugumo padėties pokyčių. Galimybes suteikti humanitarinę pagalbą apsunkino tai, kad šis konfliktas buvo itin politizuotas ir kad paramos teikėjai ėmė skirti mažiau lėšų.

ES ir jos valstybės narės ir toliau buvo vienos iš didžiausių humanitarinės pagalbos teikėjų, iš viso skyrusios 232 mln. EUR vertės paramą. ES toliau teikė gyvybiškai svarbią pagalbą

pažeidžiamiausiems asmenims, kartu skatindama kitose Rytų Ukrainos vietovėse sklandžiai pereiti prie vidutinės trukmės ir ilgalaikės pagalbos.

Jemeno krizė

Jemene kilusi humanitarinė krizė buvo didžiausia pasaulyje – 2018 m. pagalba buvo reikalinga 22,2 mln. asmenų. Dėl tebesitęsiančio konflikto, THT pažeidimų ir prastos šalies ekonominės padėties 20 mln. asmenų pateko į aprūpinimo maistu požiūriu sudėtingiausią ekstremaliąją situaciją. 2018 m. birželio mėn. prasidėjus al Chudaidos puolimui buvo perkelta daugiau kaip 500 000 asmenų ir krizė dar padidėjo. Be to, Jemene tęsėsi choleros protrūkis.

2018 m. Komisija sustiprino savo atsaką į šią krizę, daugiau kaip 14 mln. pažeidžiamų asmenų suteikusi 127,5 mln. EUR vertės gyvybiškai svarbią pagalbą.

Malio regioninė krizė

Padaugėjo ginkluotų konfliktų ir smurto atvejų, o jų šalutinis poveikis toliau plito į kaimynines šalis: Burkina Fasą, Mauritaniją ir Nigerį. Priverstinai perkelta apie 390 000 asmenų, todėl didėjo humanitariniai poreikiai, tačiau su galimybėmis suteikti humanitarinę pagalbą susiję sunkumai neišnyko.

2018 m. Komisija suteikė 61 mln. EUR vertės humanitarinę pagalbą, daugiausia dėmesio skirdama sveikatos priežiūrai ir mitybai. Ji aprėpė 80 proc. šiaurinės dalies sveikatos priežiūros apylinkių. Iš viso skubi pagalba maisto srityje suteikta apie 160 000 pažeidžiamų asmenų. Daugiau kaip 124 000 vaikų iki penkerių metų, kenčiantiems nuo sunkaus ūminio neprievalgio (angl. SAM), suteikta gyvybiškai svarbi pagalba mitybos srityje, o tūkstančiams vaikų šiaurinėje ir centrinėje Malio dalyse sudarytos sąlygos pasinaudoti pagal ŠES iniciatyvą vykdoma veikla. Be to, Komisija daugiau kaip 140 000 Malio pabėgėlių, esančių Burkina Faso ir Nigeryje, suteikė pagalbą maisto srityje, o Mauritanijoje esantiems Malio pabėgėliams – pagalbą maisto srityje ir ŠES galimybių.

Sahelio krizė

2018 m. Sahelyje kilo didžiausia per daugelį metų maisto ir mitybos krizė. Dėl vis labiau plintančių konfliktų ir žemės ūkio bei kaimo sektoriaus krizės pablogėjo ir taip sudėtinga padėtis, o tai padarė neigiamą poveikį vis labiau pažeidžiamiems gyventojams.

Įvairioms nukentėjusioms šalims Komisija suteikė pagalbą ekstremaliosios situacijos atveju, kurios bendra vertė siekė 272,9 mln. EUR. Daugiau kaip 1,1 mln. pažeidžiamų asmenų suteikta pagalba maisto srityje, o daugiau kaip 450 000 vaikų, kenčiančių nuo sunkaus ūminio neprievalgio, – gyvybiškai svarbus gydymas. ES aktyviai stengiasi užtikrinti humanitarinės pagalbos ir vystymosi tarpusavio sąsają didindama nukentėjusių gyventojų atsparumą, mažindama humanitarinius poreikius ir šalindama pagrindines maisto stygiaus ir ūminio neprievalgio priežastis.

Čado ežero baseino krizė

2018 m. konfliktai ir smurtas ir toliau darė didelį neigiamą poveikį 17 mln. šioje vietovėje

gyvenančių asmenų. Šalių viduje arba į kaimynines šalis buvo priverstinai perkelta daugiau kaip 2,7 mln. asmenų, įskaitant 1,5 mln. vaikų. Itin didelis maisto stygius ir neprievalgis išliko kritinio lygio – maisto labai stigo 3 mln. asmenų.

Siekdama patenkinti įvairius humanitarinius poreikius nukentėjusiose šalyse, Komisija skyrė daugiau kaip 105 mln. EUR. Daug lėšų panaudota siekiant šalių viduje perkeltiems asmenims, pabėgėliams ir pažeidžiamoms priimančiosioms bendruomenėms suteikti pagalbą maisto srityje, užtikrinti pagrindinę sveikatos priežiūrą, galimybes gauti vandens ir naudotis sanitarijos paslaugomis, taip pat juos aprūpinti pastoge ir namų ūkio reikmenimis. 2018 m. rugsėjo mėn. surengta Berlyno konferencija dėl Čado ežero regiono buvo galimybė atnaujinti tarptautinius įsipareigojimus remti Čado ežero regiono šalis. Jos metu ES paskelbė humanitarinei pagalbai ir paramai vystymuisi skirsianti 138 mln. EUR.

Centrinės Afrikos Respublikos regioninė krizė

Padėtis ir toliau blogėjo, ir tai darė didesnę šalutinę poveikį kaimyninėms šalims. Stiprėjo ginkluotų grupuočių tarpusavio kova ir buvo dažniau rengiami išpuoliai prieš humanitarinę pagalbą teikiančius darbuotojus. Humanitarinės pagalbos reikėjo daugiau kaip pusei Centrinės Afrikos Respublikos gyventojų (maždaug 2,5 mln. asmenų). Beveik 2 mln. asmenų itin stigo maisto, o du trečdaliai gyventojų neturėjo galimybės naudotis pagrindinėmis sveikatos priežiūros paslaugomis. Maždaug kas ketvirtas pilietis buvo priverstinai perkeltas arba šalies viduje, arba į kaimynines šalis (Kamerūną, Čadą ir Kongo Demokratinę Respubliką).

Komisija šiai krizei įveikti skyrė daugiau kaip 33 mln. EUR vertės humanitarinę pagalbą. Tai buvo, be kita ko, skubi parama nuo konflikto nukentėjusiems Centrinės Afrikos Respublikos gyventojams, taip pat kaimyninėse šalyse esantiems pabėgėliams.

Kongo Demokratinė Respublika

Humanitarinė padėtis ir toliau blogėjo, nes gyventojams neigiamą poveikį darė tokie veiksniai kaip besitęsiantis konfliktas, priverstinis gyventojų perkėlimas ir nestabili politinė padėtis. 2018 m. rugpjūčio mėn. Kongo Demokratinėje Respublikoje buvo paskelbtas dešimtas ir didžiausias Ebolos viruso protrūkis. Šis protrūkis pirmiausia kilo nuo konflikto nukentėjusioje teritorijoje; tai apsunkino reagavimo veiksmus, nes bendruomenė ėmėsi smurtinio pasipriešinimo ir kilo didelė išplitimo visame regione rizika. Be to, Kongo Demokratinėje Respublikoje maisto stygių patyrė daugiau 13 mln. asmenų, t. y. du kartus daugiau negu 2017 m. Per pastaruosius metus buvo priverstinai perkelta apie 4,5 mln. asmenų ir dar 800 000 Kongo gyventojų ieškojo prieglobsčio kaimyninėse šalyse.

ES skyrė daugiau kaip 80 mln. EUR, daugiausia dėmesio skirdama gyvybiškai svarbiai pagalbai ir logistinei paramai, kurios buvo teikiamos pasitelkiant jos humanitarines oro pajėgas. Kalbant apie reagavimą į Ebolos viruso protrūkį, ES glaudžiai bendradarbiavo su Kongo Demokratinės Respublikos vyriausybe ir pagrindiniais partneriais dalydamasi techninėmis žiniomis, teikdama logistinę paramą ir finansuodama operacijas, be kita ko, kaimyninėse šalyse.

Somalis

Dėl didelės sausros ir besitęsiančio ginkluoto konflikto humanitariniai poreikiai išliko dideli. Aprūpinimo maistu ir mitybos padėtis tebebuvo kritinė – humanitarinės pagalbos reikėjo 6,2 mln. asmenų, t. y. pusei visų gyventojų. Iš šių asmenų 2,6 mln. buvo šalies viduje perkelti asmenys, kurie gyveno perpildytose gyvenvietėse ir kuriems kilo su apsauga susijęs pavojus; iš jų 300 000 asmenų buvo priverstinai iškeldinti iš miesto teritorijose esančių valstybei priklausančių pastatų.

ES skyrus 89 mln. EUR, partneriai galėjo suteikti gyvybiškai svarbią pagalbą: aprūpinti grynaisiais pinigais, užtikrinti sveikatos ir mitybos priežiūrą, pastogę, sudaryti sąlygas gauti vandens ir naudotis sanitarijos paslaugomis, padėti pasirūpinti asmens higiena. Suteikus humanitarinę pagalbą ir prasidėjus naudingoms liūtims, 2017–2018 m. asmenų, kuriems labai stigo maisto, skaičius sumažėjo 54 proc. Bendradarbiaujant su kitais paramos vystymuisi teikėjais, imtasi iniciatyvų pereiti nuo reagavimo į nelaimės prie sukrėtimams atsparių ir prognozuojamų apsaugos priemonių. Humanitarinė padėtis tebėra nestabili, o poreikiai viršija prieš dvejus metus, t. y. prieš krizę, buvusį lygį.

Etiopija

Nuo 2017 m. dėl etninių grupių smurto šalies viduje buvo perkelta 3 mln. asmenų. Įgyvendindama vadinamąją atvirų durų politiką, Etiopija Afrikoje buvo priėmusi kone daugiausia pabėgėlių – daugiau kaip 900 000 pabėgėlių iš Eritrėjos, Pietų Sudano ir Somalio. Humanitarinės pagalbos teikėjai buvo susirūpinę dėl to, kad šiems naujiems atvykėliams trūksta tinkamos pagalbos, nes jiems atvykus labai padidėjo neprievalgio lygis.

2018 m. Komisija nuo krizės nukentėjusių asmenų poreikiams patenkinti Etiopijoje skyrė 63 mln. EUR. Bendradarbiaudama su partneriais, ES padėjo pabėgėliams iš Pietų Sudano ir Eritrėjos apsirūpinti maistu, pastoge ir svarbiausiais namų ūkio reikmenimis, mažinti neprievalgį, gauti vandens ir sanitarijos priemonių. Didžiausia šių lėšų dalis buvo skirta šalies viduje perkeltiems asmenims, kurie turėjo bėgti nuo tokių reiškinių kaip smurtas, namų sugriovimas ir pragyvenimo šaltinių sunaikinimas.

Sudanas

2018 m. pradžioje prasidėjo socialinė ir ekonominė krizė, todėl pablogėjo humanitarinė padėtis. Dėl nedidelių galimybių gauti maisto ir naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis bei neveiksmingų krizės įveikimo mechanizmų taip pat padidėjo su apsauga susiję poreikiai. Daugeliui žmonių maisto stigo jau derliaus nuėmimo laikotarpiu, o nederlingais metais padėtis dar pablogėjo – maisto stigo maždaug 6 mln. asmenų. Dėl to žmonės tapo itin pažeidžiami, o sunkus ūminis neprievalgis pasiekė kritinį lygį. Dėl didėjančių apribojimų, susijusių su fizinėmis galimybėmis gauti grynąjį pinigų, atsirado papildomų sunkumų.

Siekdama patenkinti didėjančius humanitarinius poreikius Sudane, Komisija sutelkė 41 mln. EUR sumą, kad padėtų patenkinti skubiausius poreikius.

Venesuela

Dėl socialinės, ekonominės ir politinės krizės pablogėjo gyventojų gyvenimo sąlygos. Pradėjus trūkti vaistų ir itin sumažėjus sveikatos priežiūros sistemos pajėgumams, vis daugiau žmonių

negavo reikiamo gydymo. Nutraukus įgyvendinamas prevencines programas, pablogėjus sanitarinėms sąlygoms ir sumažėjus skiepijimo apimčiai, kilo keletas didelių infekcinių ligų protrūkių. Neprievalgio lygis daugelyje vietovių viršijo kritinės ribas. Žmogžudysčių ir smurto rodikliai tebebuvo vieni didžiausių pasaulyje. Iki 2018 m. pabaigos iš šalies išvyko daugiau kaip 3,2 mln. asmenų, daugiausia į Kolumbiją, Peru, Ekvadorą ir Braziliją.

Kad būtų teikiamos pirmiausia su sveikatos priežiūra ir mityba susijusios paslaugos, užtikrinamos galimybės gauti vandens ir naudotis sanitarijos paslaugomis, apsauga, ŠES ir parama priimančiosioms bendruomenėms, ES iš viso skyrė 32 mln. EUR. Ši suma taip pat apima 7 mln. EUR padidintą paramą iš EPF, skirtą skubiems humanitariniams poreikiams patenkinti.

Kolumbija

Didėjo humanitariniai poreikiai, kilo sunkumų užtikrinant THT laikymąsi, o dėl ginkluotų grupuočių smurto prieš civilius gyventojus pastarieji buvo priversti persikelti. 2018 m. buvo perkelta daugiau kaip 150 000 asmenų, o 1 mln. buvo pritaikytos įkalinimo priemonės ir judumo apribojimai. Iki metų pabaigos kaimyninės šalys priglobė apie 300 000 Kolumbijos pabėgėlių. Tuo pat metu, paaštrėjus krizei Venesueloje, žmonės buvo priversti bėgti į Kolumbiją. Šalyje taip pat buvo iškilusi didelė gaivalinių nelaimių grėsmė, o nuo konfliktų nukentėjusiose vietovėse nebuvo daug galimybių kreiptis į pagalbos teikėjus.

Komisija, siekdama padėti nuo konfliktų nukentėjusiems žmonėms ir stiprinti pasirengimo nelaimėms pajėgumus, skyrė 8,56 mln. EUR. Pagalba buvo teikiama, be kita ko, pažeidžiamiausių asmenų grupių apsaugos, sveikatos priežiūros, galimybių gauti vandens ir naudotis sanitarijos paslaugomis, ŠES ir pasirengimo nelaimėms srityse.

Haitis

Tais metais Haityje maisto stygius pasiekė kritinį lygį – į didelę maisto krizę buvo patekę daugiau kaip 1,3 mln. asmenų. Didelio vaikų iki penkerių metų neprievalgio rodikliai išliko aukšti ir keliose vietovėse viršijo PSO nustatytą kritinį lygį. Praėjus daugiau kaip dvejiems metams po uragano „Matthew“, daugiau kaip 140 000 nukentėjusių šeimų vis dar neturėjo žemės drebėjimams atsparių pastogių, taip pat galimybių gauti vandens ir naudotis sanitarijos paslaugomis.

2018 m. ES, siekdama išspręsti didelio maisto stygiaus problemą ir padėti koordinuoti humanitarines operacijas, skyrė 12 mln. EUR. Be to, 3,4 mln. EUR buvo skirta pasirengimo nelaimėms iniciatyvoms, kurias įgyvendinant stiprinami greitojo reagavimo pajėgumai, remiami nelaimėms atsparių būstų statybos metodai ir gerinamas pasirengimas sausroms. Reaguodama į spalio mėn. įvykusį žemės drebėjimą, ES ne maisto produktams įsigyti taip pat skyrė 0,2 mln. EUR.

Afganistanas

18-aisiais šio besitęsiančio konflikto metais daugėjo civilių gyventojų aukų ir naujų priverstinio gyventojų perkėlimo atvejų. Šalyje taip pat kilo didelė sausra, padariusi didelį poveikį žemės ūkio gamybai, o tai turėjo neigiamos įtakos daugiau kaip 13 mln. asmenų.

Pagalbos reikėjo daugeliui iš 600 000 naujų šalies viduje perkeltų asmenų ir maždaug 820 000 dokumentus turinčių ir jų neturinčių pabėgėlių, 2018 m. grįžusių iš Irano ir Pakistano. Maisto stigo apie 13,5 mln. asmenų – 6 mln. daugiau negu praėjusiais metais.

Nepaisydama sudėtingų saugumo sąlygų, ES toliau teikė gyvybiškai svarbią pagalbą, be kita ko, tose srityse, kuriose paramos neteikė kiti subjektai. Pagalbos operacijoms paremti 2018 m. buvo skirta 46 mln. EUR.

Rohinjų krizė

Po 2017 m. įvykusio didelio masto gyventojų perkėlimo 2018 m. apie milijonas pabėgėlių be pilietybės gyveno Bangladešo Koks Bazaro mieste. Dauguma iš jų gyveno itin perpildytoje didelėje stovykloje ir buvo visiškai priklausomi nuo humanitarinės pagalbos: neturėjo jokios judėjimo laisvės ir pragyvenimo galimybių. Dėl gyventojų perkėlimo iš Mianmaro Koks Bazaro gyventojų skaičius padidėjo beveik tris kartus, todėl vietos bendruomenėse atsirado įtampa.

Tiek Bangladeše, tiek Mianmare kilusioms krizėms įveikti ES skyrė 46 mln. EUR vertės humanitarinę pagalbą. Šiomis lėšomis buvo stengiamasi užtikrinti pagrindinę sveikatos priežiūrą, galimybes gauti vandens ir naudotis sanitarijos paslaugomis, pastogę, mitybą, apsaugą, psichologinę paramą ir pagalbą nelaimių rizikos mažinimo srityje.

Horizontalieji prioritetai

Švietimas ekstremaliosiose situacijose (ŠES)

2018 m. Europos Komisija su ŠES susijusiai veiklai 34-iose šalyse skyrė 8,5 proc. humanitarinės veiklos biudžeto (91,6 mln. EUR), taigi viršijo tiems metams nustatytą tikslą šiai veiklai skirti 8 proc. minėto biudžeto. 2018 m. Komisija 1,4 mln. EUR ŠES skirto finansavimo taip pat paskirstė pagal Skubios paramos teikimo priemonę Graikijoje. ŠES skirta pagalba pasinaudojo 1,25 mln. paramos gavėjų – jie, patekę į pažeidžiamiausią padėtį, galėjo užsitikrinti galimybes gauti saugaus ir kokybiško švietimo paslaugas.

2018 m. gegužės mėn. Komisija taip pat priėmė Komunikatą dėl ŠES ir užsitęsusių krizių¹. Pagal naująją politikos sistemą ES, remdamasi holistine ir suderinta humanitarinės pagalbos ir vystymosi tarpusavio sąsajos koncepcija ir aiškiais strateginiais prioritetais, galės geriau numatyti ir lanksčiau bei veiksmingiau panaudoti išteklius. 2018 m. lapkričio mėn. priimtose Tarybos išvadose² ES valstybės narės patvirtino šią politikos sistemą.

Pagalba grynaisiais pinigais

Tarptautinė bendruomenė pasaulio aukščiausiojo lygio susitikime humanitariniais klausimais ir susitarime „Grand Bargain“ pripažino, kad grynujų pinigų pervedimai dažnai yra

---

¹ Komunikatas dėl švietimo ekstremaliosiose situacijose ir užsitęsusių krizių (COM(2018) 340 final, 2018 5 18).

² 2018 m. lapkričio 26 d. Tarybos išvados dėl švietimo ekstremaliosiose situacijose ir užsitęsusių krizių, dok. Nr. 12817/18.

veiksmingesni ir ekonomiškai efektyvesni negu kitų rūšių pagalba. Tai dar kartą patvirtinta 2017 m. lapkričio mėn. Grynujų pinigų pervedimo gairėse. Sumažėjus operacijų sąnaudoms, pagalba tiekiamą tiesiogiai paramos gavėjams, o tai padeda užtikrinti kuo didesnę poveikį ir didelę ekonominę naudą. Be to, grynujų pinigų pervedimai padeda remti vietos rinkas ir yra bendruomenių atsigavimo ir atsparumo pagrindas.

Europos Komisija pasinaudojo visomis galimybėmis didinti naudojimosi grynaisiais pinigais mastą; šia priemone buvo sėkmingai naudojamosi vykdant operacijas Turkijoje, Graikijoje, Somalyje, Libane, Jordanijoje, Afganistane ir Irake.

Inovacijos ir privačiojo sektoriaus dalyvavimas

2018 m. Komisija dalyvavo pasaulinėse diskusijose dėl inovacijų humanitarinės pagalbos srityje ir privačiojo sektoriaus dalyvavimo, visų pirma kasmetiniame Pasaulio ekonomikos forumo susitikime, Jungtinių Tautų Ekonominės ir Socialinės Tarybos (angl. ECOSOC) Humanitarinių reikalų skyriuje ir JT Generalinėje Asamblėjoje.

Komisija toliau rėmė pastangas kurti naujoviškus metodus pasinaudojant ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programų suteikiamomis galimybėmis. Pavyzdžiui, 2018 m. pagal programą „Horizontas 2020“ buvo pradėti teikti trys Europos inovacijų tarybos apdovanojimai, tiesiogiai susiję su humanitarinės pagalbos sektoriumi: už įperkamas humanitarinei pagalbai teikti skirtas aukštas technologijas, išankstinio perspėjimo apie epidemijas sistemas ir blokų grandines socialinei gerovei užtikrinti.

ES vadovavimas įgyvendinant iniciatyvą „Raginimas imtis veiksmų siekiant apsaugoti nuo smurto dėl lyties ekstremaliųjų situacijų atveju“

Nuo 2017 m. birželio mėn. iki 2018 m. gruodžio mėn. Komisija vadovavo įgyvendinant pasaulinę humanitarinę iniciatyvą „Raginimas imtis veiksmų siekiant apsaugoti nuo smurto dėl lyties ekstremaliųjų situacijų atveju“. Įgyvendinant šią pasaulinę iniciatyvą suburiami 82 partneriai (valstybės, paramos teikėjai, tarptautinės organizacijos ir NVO), siekiant paskatinti imtis pavyžių ir didinti atskaitomybę humanitarinės pagalbos sistemoje, kad smurto dėl lyties problemą būtų galima spręsti jau anksčiausiais krizės etapais. Komisija aktyviai dalyvauja įgyvendinant šią iniciatyvą nuo pat jos sukūrimo 2013 m. ir 2017 m. birželio mėn. tapo pasauline jos lydere.

2017 ir 2018 m. Europos Komisija seksualinio smurto ir smurto dėl lyties prevencijai ir reagavimo į šiuos reiškinius priemonėms visame pasaulyje skyrė maždaug 62 mln. EUR vertės humanitarinę pagalbą.

Humanitarinių oro pajėgų („ECHO Flight“) operacijos Afrikoje ir parama humanitarinėms oro transporto pajėgoms

Norint pasiekti žmones, kuriems reikia pagalbos, ypač tais atvejais, kai infrastruktūra yra nepatikima, humanitarinės oro pajėgos atlieka labai svarbų vaidmenį. Humanitarinės oro pajėgos ne tik perveža humanitarines atsargas ir humanitarinę pagalbą teikiančius darbuotojus,

bet ir evakuoja ligonius bei vykdo saugumo evakuacijos operacijas.

Komisija naudoja savo humanitarinėms oro pajėgoms „ECHO Flight“, kurių centai įsteigti Kenijoje, Ugandoje, Kongo Demokratinėje Respublikoje ir Malyje. Šios pajėgos, turinčios šešis orlaivius, 2018 m. suteikė pagalbą daugiau kaip 250-yje projektų dalyvaujantiems humanitarinės pagalbos darbuotojams ir pervežė 26 176 humanitarinės pagalbos darbuotojus bei apie 230 tonų krovinių. Humanitarinėms oro pajėgoms „ECHO Flight“ buvo skirtas 14,6 mln. EUR biudžetas, o jų paslaugos partneriams ir humanitarinėms organizacijoms buvo teikiamos nemokamai.

Komisija taip pat rėmė kitas ne pelno humanitarines oro pajėgas. 2018 m. Pasaulio maisto programai (PMP) ir Jungtinių Tautų humanitarinėms oro pajėgoms ji skyrė 24,5 mln. EUR, o organizacijos „Mission Aviation Fellowship“ operacijoms Afganistane – 750 000 EUR.

2018 m. atliktų vertinimų santrauka

[Išsamus ES humanitarinės pagalbos 2012–2016 m. vertinimas](#)

Atlikus šį vertinimą padaryta išvada, kad ES yra principinga poreikiais grindžiamos paramos teikėja, išsiskirianti savo požiūriu į partnerystę, vietos lygmens tinklu ir indėliu formuojant humanitarinės pagalbos sistemą. Nustatyta, kad biudžeto asignavimai buvo tinkami, kad būtų galima patenkinti tikslinių gyventojų grupių poreikius ir pasiekti humanitarinės pagalbos tikslus, taip pat grindžiami išsamiais ir patikimais poreikių vertinimais. Apskritai padaryta išvada, kad veiksmai buvo ekonomiškai efektyvūs.

Nustatyta, kad tam tikrose srityse reikia kę patobulinti, be kita ko, išplėtoti metodiškesnį požiūrį į ES ir jos partnerių partnerystę, užtikrinti aktyvesnį vietos įgyvendinančiųjų partnerių dalyvavimą, platesniu mastu taikyti sėkmingus novatoriškus metodus ir tobulinti ataskaitų teikimo procesą, skatinti užtikrinti sąveiką su civilinės saugos veikla ir išsamiau informuoti apie ES strateginių kryptų loginį pagrindą.

[Humanitarinės logistikos vykdant ES civilinės saugos ir humanitarines operacijas 2013–2017 m. vertinimas](#)

Atliekant šį vertinimą buvo tikrinamos Komisijos investicijos į humanitarines oro pajėgas, iniciatyvos, kuriomis siekiama tobulinti humanitarinės logistikos sistemas, ir logistikos operacijų įgyvendinant Komisijos projektus finansavimas. Padaryta išvada, kad Komisijos investicijos į logistikos centrus ir mokymą, taip pat Komisijos parama plėtojant Pasaulinį logistikos centrą duoda ilgalaikės naudos. Be to, tebėra labai svarbu remti oro pajėgas.

Šiame vertinime Komisijai rekomenduojama išplėtoti humanitarinės logistikos politiką ir sudarant partnerystės susitarimus, atliekant krizių vertinimus ir rengiant planavimo priemones logistikai skirti daugiau dėmesio. Be to, jame siūloma būdų, kaip toliau skatinti pirmauti logistikos srityje ir bendradarbiauti su kitais humanitarinės pagalbos teikėjais, kad būtų galima užtikrinti veiksmingumą ir gerinti rezultatus.

Šioje ataskaitoje pateikiamas ES humanitarinės pagalbos teikimo Afrikos Didžiųjų ežerų regione 2013–2017 m. vertinimas. Biudžeto asignavimai neatitiko šiame regione didėjančių poreikių, o tai reiškia, kad Komisija turėjo apriboti savo veiksmus ir vykdyti tik pagrindinę užduotį – gelbėti gyvybes. Nepaisant to, priimta strategija buvo pritaikyta prie kintančių poreikių, buvo pasiektas aukštas veiksmų suderinamumo lygis, o kuriant humanitarinės pagalbos koordinavimo struktūras šiame regione Komisija atliko vieną iš pagrindinių vaidmenų.

Atlikus šį vertinimą nustatyti konkretūs aspektai, padedantys didinti Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD veiksmų efektyvumą, pavyzdžiui, patikimi stebėsenos procesai. Pažymėta, kad reikėtų patobulinti tam tikrus aspektus, susijusius su pakartotinio paraiškų teikimo procesais (t. y. dėl įgyvendinančiam partneriui skiriamų dotacijų atnaujinimo, kad būtų galima tęsti konkrečią veiklą) ir (arba) daugiamečiais projektais.

2018 m. biudžetas

1. Komisijos humanitarinės pagalbos teikimo srityje sudarytų finansavimo susitarimų sąrašas³

Informacija apie ES sudarytus susitarimus dėl humanitarinės pagalbos teikimo pateikiama

Finansinio skaidrumo sistemos (angl. FTS) interneto svetainėje.

2. 2018 m. humanitarinės pagalbos biudžeto vykdymas

ES 2018 M. BIUDŽETO VYKDYMAS		
<i>Išskyrus iš valstybių narių gautas išorės asignuotąsias pajamas</i>		
Regionas / šalis	Suma	Dalis, %
Afrika	651	37 %
Sudanas ir Pietų Sudanas	86	
Centrinė Afrika	95	
Didžiųjų ežerų regionas	70	
Somalia pusiasalis	200	
Pietų Afrika, Indijos vandenynas	11	
Vakarų Afrika	160	
Šiaurės Afrika	19	

³ Įskaitant atitinkamų organizacijų partnerių pavadinimus.

Afrika	10	
Artimieji Rytai ir rytinės kaimyninės šalys	552	32 %
Artimieji Rytai	474	
Rytinės kaimyninės šalys	79	
Azija, Ramiojo vandenyno regionas	116	7 %
Pietvakarių ir Vidurinė Azija	57	
Pietryčių Azija ir Ramiojo vandenyno regionas	59	
Lotynų Amerika, Karibų jūros regionas	73	4 %
Lotynų Amerika	52	
Karibų jūros regionas	21	
Nelaimės visame pasaulyje	36	2 %
Civilinė sauga	41	2 %
ES pagalbos savanoriai	19	1 %
Skubios paramos teikimas Sąjungoje	199	11 %
Papildomos operacijos ir pagalba	67	4 %
IŠ VISO	1 753	100 %

(mln. EUR)

PAPILDOMA INFORMACIJA IR ŠALTINIAI

- Bendroji informacija apie Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD:
<http://ec.europa.eu/echo/en>
- Finansinė informacija apie Europos Komisijos humanitarinės pagalbos veiklą 2018 m.:
https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018_en
- Informacija apie ankstesnių metų operacijas:
<http://ec.europa.eu/echo/about/annual-reports-en.htm>
- Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD 2018 m. metinė veiklos ataskaita:

https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-report-2018-european-civil-protection-and-humanitarian-aid-operations-echo_en

- 2018 m. metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita:
https://ec.europa.eu/info/publications/annual-management-and-performance-reports_lt
- Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD vertinimo ataskaitos:
http://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en
- Europos Komisijos ir valstybių narių humanitarinės pagalbos finansavimo duomenys: <https://webgate.ec.europa.eu/hac/>

Partnerių, pasirašiusių 2014 m. Partnerystės pagrindų susitarimą, sąrašas

<http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/weblistpartners.pdf>